

København, den 19. marts 2019

Sagsnr. 2018 - 2471/HLR
7. advokatreds

K E N D E L S E

Sagens parter:

I denne sag har [klager] klaget over advokat [A], [bynavn].

Klagens tema:

[Klager] har klaget over, at advokat [A] har tilsidesat god advokatskik, herunder ved ikke at orientere om risikoen for egenbetaling, ved ikke løbende at orientere om omkostningsniveauet i sagen, ved at opkræve salær direkte hos [klager] på trods af forsikringsselskabets tilsagn om retshjælpsdækning, ved at føre sagen uden hensyn til de omkostningsmæssige aspekter, og ved ikke at anmelde [klager]s erstatningskrav i dødsboet.

[Klager] har endvidere klaget over advokat [A]s salær på 225.000 kr. ekskl. moms.

Datoen for klagen:

Klagen er modtaget i Advokatnævnet den 17. september 2018.

Advokatnævnets delafgørelse:

Det fremgår af sagen, at advokat [A] først varetog sagen for [klager] fra omkring den 1. april 2017. Varetagelsen af sagen forinden dette tidspunkt, herunder anmeldelsen af [klager]s krav under det præklusive proklama i dødsboet, er således sket med bistand fra advokat [B]. Advokatnævnet afviser derfor klagen over den adfærd, der vedrører perioden, før advokat [A] overtog sagen.

Sagsfremstilling:

Specialtandlæge [klager] indgik den 20. marts 2011 en aftale med specialtandlæge [X], der var sælger af en tandlægeklinik, om overdragelse af klinikken til [klager]. Der opstod imidlertid uoverensstemmelser mellem [klager] og sælgeren vedrørende den indgåede aftale. Sælgeren afgik ved døden den 17. marts 2012.

[Klager] tog i 2012 kontakt til [advokatfirma 1] med anmodning om bistand til sagen. Der blev afholdt et indledende møde med advokat [B] den 26. marts 2012, som herefter varetog behandlingen af sagen.

Der pågik indledningsvist en korrespondance mellem advokat [B] og dødsboets advokat omhandlende dels refusionsopgørelsen og dels et erstatningskrav fra [klager] mod dødsboet, uden at der dog blev fundet en løsning på uenigheden.

Dødsboet stævtede den 26. november 2012 [klager]. Boet nedlagde påstand om, at [klager] skulle betale 142.771,60 kr. til boet, idet boet bl.a. gjorde gældende, at [klager] i medfør af den indgåede aftale var forpligtet til at betale goodwill med 20 % af bruttoomsætningen det første år efter overtagelsesdatoen. Boet gjorde endvidere gældende, at [klager] ikke havde et modkrav.

Advokat [B] indgav henholdsvis den 12. februar og 14. marts 2013 foreløbigt og endeligt svarskrift med påstand om frifindelse, ligesom hun nedlagde selvstændig påstand om, at dødsboet skulle tilpligtes at betale 491.718,69 kr. til [klager]. Hun gjorde bl.a. gældende, at [klager] havde et modregningskrav på minimum 880.943,09 kr., bl.a. som følge af, at sælger var blevet forudbetalt for arbejde, som [klager] måtte udføre efter overtagelse af klinikken. Advokat [B] anmodede om, at der blev afholdt syn og skøn.

Ved brev af 25. marts 2013 til [advokatfirma 1] gav [forsikringsselskab] tilsagn om retshjælpsdækning til sagen med en dækningssum på 200.000 kr. og en selvrisiko på 10 % af de samlede sagsomkostninger, dog minimum 2.500 kr.

Retten i [bynavn] afsagde den 19. december 2015 kendelse om ikke at imødekomme [klager]s påstand om at begrænse skønsforretningen til alene at omfatte 50 ud af i alt 818 patientjournaler.

Ved brev af 24. oktober 2016 til [klager] skrev advokat [B] bl.a.:

”Når [Y] fastholder et prisudgangspunkt på kr. 4.000,00 pr. patient, som en gennemsnitspris, uanset om der er tale om patienter i aktiv behandling eller retentionsbehandling, vil der være tale om en meget stor økonomisk risiko for dit vedkommende ved at gennemføre syn og skøn henset til, at der som bekendt ikke er retshjælpsforsikringsdækning til så stort et sagsomkostningsbeløb.

Som tidligere drøftet, har denne sag på ingen måde været rimelig eller forventelig i forhold til, hvad der kan forventes af det danske retssystem. Uanset at jeg ikke er i tvivl om, at du principielt har ret i at have et krav mod boet efter [X], vil du meget vel kunne risikere i sidste ende at få en dom, hvor du har fået medhold, men hvor dommeren vælger at vurdere til trods herfor, at du selv vil skulle betale en del af eller størstedelen af udgifterne ved syn og skøn, fordi disse udgifter har været meget store i forhold til det beløb, du i sidste ende har fået medhold i i selve sagen.

Jeg vil bede sig nøje overveje, hvor principiel sagen er for dig, eller med andre ord, om du vil vælge at løbe den økonomiske risiko ved afholdelse af syn og skøn, eller om du i stedet vil opgive sagen, fordi omkostningerne ved syn og skøn er for store.”

Advokat [A] har oplyst, at [klager] og advokat [B] herefter drøftede problemstillingen omkring syn og skøn telefonisk, og at [klager] besluttede at gå videre med sagen.

Der blev herefter udtaget 10 patientjournaler, som blev sendt til specialtandlæge [Y]. Ved e-mail af 5. februar 2017 til advokat [B] vedhæftede [Y] sin besvarelse, og han anførte samtidig, at han havde brugt 6 timer herpå, og at han var villig til at lave arbejdet for 2.500 kr. i timen. Advokat [B] videresendte den 6. februar 2017 e-mailen samt de 10 besvarelser til [klager], idet hun bad ham tage stilling til, om han fortsat ønskede syn og skøn gennemført.

Ved brev af 6. februar 2017 til retten fremsendte advokat [B] skønsmandens prisoplysning til retten, ligesom hun anmodede retten om at udmelde specialtandlæge [Y] som skønsmand. Foranlediget heraf fremsendte dødsboets advokat den 17. marts 2017

processkrift til retten, hvor dennes anbringender om behovet og relevansen af syn og skøn blev præciseret.

Det er oplyst, at advokat [B] fratrådte sin stilling hos [advokatfirma 1] pr. 1. april 2017, hvorefter sagen blev varetaget af advokat [A].

Advokat [A] indgav den 2. november 2017 processkrift II vedrørende syn og skøn til retten, hvilket samtidig blev sendt til [klager]. Processkriftet indeholdt bl.a. en anmodning om at gennemføre syn og skøn på baggrund af 519 patienter, hvorfra der var indhentet samtykke, ligesom det var anført, at det efter gennemført syn og skøn kunne forventes, at [klager]s krav mod dødsboet ville blive forhøjet til et syvcifret beløb.

Ved e-mail af 5. marts 2018 til [klager] oplyste advokat [A], at retten langt om længe havde givet tilladelse til syn og skøn. [klager] svarede hertil, at dette var længe ventet.

Advokatfuldmægtig [C] orienterede ved e-mail af 6. marts 2018 advokat [A] om, at [klager] ønskede at skifte advokat, og at han derfor havde rettet henvendelse til [advokatfirma 2]. Hun bad derfor om at få tilsendt sagens akter.

Advokat [A] besvarede samme dag e-mailen fra advokatfuldmægtig [C], idet han bl.a. anførte:

”Vi har et udestående honorartilgodehavende fra denne sag siden sagens opstart i marts 2012, og der har som følge af den verserende retstvist ej været foretaget a conto afregning på denne i de forløbne 6 år, sagen har verseret.

[Klager] er under sagen tildelt retshjælpsdækning.

Jeg forudsætter, at der ikke fra jeres side fremsættes indsigelser mod, at vi nu afregner vort honorar over for retshjælpsforsikringsselskabet, og at egenbetalingen, herunder selvrisiko, opkræves direkte hos [klager] samt at betaling heraf vil finde sted til forfaldstid.”

Advokatfuldmægtig [C] skrev i e-mail af 7. marts 2018 til advokat [A] bl.a.:

”Jeg kan i øvrigt ikke tiltræde de anførte vilkår i Deres skrivelse,

[...]

Jeg gør desuden opmærksom på AER 12.7 i forbindelse med en eventuel honorarafregning, da anmodning om advokatskifte efter klientens oplysninger skyldes en interessekonflikt opstået i forbindelse med en anden sag.”

Ved e-mail af 9. marts 2018 anførte advokat [A] til advokatfuldmægtig [C] bl.a.:

”I forhold til afregning af vort honorar, så er det ikke et spørgsmål om, hvorvidt der kommer en eventuel afregning. Afregning for sagens førelse på vort kontor gennem mere end 6 år vil blive foretaget.

Denne afregning vil blive foretaget fra vort kontors side på nuværende tidspunkt, og med sædvanlig betalingsvilkår, når [klager] har taget det skridt at afslutte samarbejdet med os.

Afslutningsvis bemærkes, at den påberåbte interessekonflikt for det første vedrører en helt anden sag. Dertil kommer, at dette heller ikke kan påberåbes som et argument for, at vort honorarkrav i sagen BS 2-1023/2013 generelt skal reduceres.”

Advokat [A] har oplyst, at hverken [klager] eller dennes advokat har svaret eller gjort indsigelser overfor e-mailen af 9. marts 2018.

Ved faktura af 28. marts 2018 opkrævede advokat [A] et salær på 225.000 kr. ekskl. moms hos [klager]. Han anførte i følgebrevet bl.a.:

”Jeg skal herved afslutte ovennævnte sag fra vort kontors side, idet du har valgt anden advokat i forbindelse med sagens videre gang.

Da du samtidig via din nye advokat har valgt, at slutafregning på sagen fra vort kontors side ikke må ske overfor din retshjælpsforsikring, skal jeg i forlængelse heraf fremsende vor faktura til dig for vort kontors samlede bistand i sagen til afregning.

Jeg gør opmærksom på, at vort honorar for sagen efter sædvanlige takster fordrer et honorartilgodehavende på samlet kr. 275.000,00 ekskl. moms, men at vi efter omstændighederne har givet en dekort kr. 50.000,00 ekskl. moms dels til din nye advokats arbejde med at sætte sig ind i sagen og fremadrettede virke med denne, dels for de indledende skridt i sagen.”

[Klager]s nye advokat, advokat [D], anmodede ved e-mail af 14. maj 2018 advokat [A] om dokumentation for, at [klager]s krav rettidigt var anmeldt under det præklusive proklama i dødsboet.

Advokat [A] har oplyst, at der herefter pågik en e-mailkorrespondance mellem advokat [D], advokat [A] og [forsikringsselskab], bl.a. omkring salæret og adgangen til at afregne direkte overfor [klager].

Dødsboets advokat oplyste i en e-mail af 9. august 2018 til advokat [D], at [klager]s krav ikke var anmeldt i dødsboet, og at det derfor var prækluderet.

I brev af 13. august 2018 til advokat [D] redegjorde advokat [A] bl.a. for, at advokat [B] efter hans opfattelse havde foretaget rettidig anmeldelse af kravet fra [klager] i dødsboet.

[Forsikringsselskab] anførte i e-mail af 29. august 2018 til advokat [A] bl.a.:

*”Sagen har endnu ikke fundet sin endelige afslutning og vi har således heller ikke foretaget afregning af advokatsalær.
Det er ikke i betingelserne anført, at du ikke må foretage afregning direkte overfor klienten.
Såfremt du vælger dette, skal vi bede dig orientere os herom.”*

Advokat [A] svarede den 3. september 2018 [forsikringsselskab]:

”Jeg bekræfter hermed som aftalt, at vi henholder os i vor afregning alene til klienten, og derfor ikke søger dækning via retshjælpsforsikringen.”

Samme dag skrev advokat [A] til advokat [D], idet han anførte:

”Jeg skal hermed vende tilbage til ovennævnte sag, og loyalt oplyse, at vi har afstemt med [forsikringsselskab], at [advokatfirma 1] afregner vort salærtilgodehavende direkte overfor [klager].

Dermed inddrages vort salærtilgodehavende ikke under retshjælpsdækningen hos [forsikringsselskab].

Vi vil herefter nu tage skridt til at inddrive vort udestående tilgodehavende hos [klager], hvilket jeg ud fra de tidligere tilkendegivelser fra din side, om manglende repræsentation for [klager] i forhold til denne del af sagen, herefter forudsætter kan ske uden yderligere orientering til dig.”

Den 4. september 2018 skrev advokat [A] til [klager] bl.a.:

”Jeg skal oplyse dig om, som du nok ligeledes er blevet orienteret af advokat [D] omkring, at [forsikringsselskab] har fritstillet os fra retshjælpsdækningen,

og vi derfor afregner for vor assistance med sagen siden år 2012 til marts 2018 direkte med mig.

Advokat [D] meddelte, at sagen muligvis var ved at finde en afslutning. Såfremt du inden afslutningen af sagen, og endelig afregning under retshjælpsdækningen fra [forsikringsselskab], har mulighed for at få en del af afregningen til vort kontor dækket ind hos [forsikringsselskab], så er vi fortsat også åbne for at se på en sådan samlet løsning sammen med dig.

Jeg vil gerne, om du vil kontakte mig vedrørende dette, så vi sammen kan finde en løsning på det udestående mellemværende. Samtidig skal jeg venligst bede dig om at kontakte mig inden 10 dage fra dato, da nærværende ligeledes formelt skal betragtes som et inkassovarsel efter inkassolovens § 10.”

[Klager] meddelte i e-mail af 13. september 2018, at han den 11. september 2018 havde klaget til Advokatnævnet over afregningen og den adfærd, der var udvist ved behandlingen af sagen, og at en eventuel afregning først ville ske, når Advokatnævnet havde truffet sin afgørelse.

Det fremgår af udskrift af retsbogen af 12. oktober 2018 fra Retten i [bynavn], at [klager] og dødsboet havde indgået forlig, hvorefter [klager] skulle betale 120.000 kr. rentefrit til dødsboet. Retten bestemte, at [klager] skulle betale 106.190,70 kr. i sagsomkostninger til dødsboet, hvoraf 100.000 kr. udgjorde advokatudgifter, idet retten bl.a. bemærkede:

”Sagsomkostningerne er navnlig efter sagens udfald sammenholdt med parternes påstande og det helt ekstraordinære omfang af sagens forberedelse, som i al væsentlighed kan henføres til [klager]s forhold, fastsat til dækning af advokatudgift med 100.000,00 kr.”

Det fremgår af det fremlagte time-sagsregnskab, at der i perioden 25. marts 2012 til 10. oktober 2018 er medgået i alt 266,71 debiterbare timer til sagen.

Parternes påstande og anbringender:

Klager:

Adfærdsklagen

[Klager] har påstået, at advokat [A] har tilsidesat god advokatskik, herunder ved ikke at orientere om risikoen for egenbetaling, ved ikke løbende at orientere om omkostningsniveauet i sagen, ved at opkræve salæret direkte hos [klager] på trods af

forsikringsselskabets tilsagn om retshjælpsdækning, og ved at føre sagen uden hensyn til de omkostningsmæssige aspekter.

[Klager] har til støtte herfor særligt gjort gældende, at han aldrig blev orienteret om, at sælæret kunne løbe op i det prisleje, som fremgår af fakturaen, og at han ikke er blevet orienteret om sagsomkostningerne på trods af flere forespørgsler til økonomien i sagen. Endvidere var det ikke aftalt eller accepteret, at salæret kunne afregnes direkte overfor ham. Advokat [A] har forpligtet sig til at afregne overfor forsikringsselskabet, og han kan ikke aftale sig ud af denne forpligtelse.

[Klager] har endvidere anført, at udgifterne til syn og skøn er vurderet at løbe op i over en halv mio. kr., hvilket er fuldstændig ude af proportioner, henset til sagens størrelse.

Salærklagen

[klager] har påstået, at advokat [A]s salær skal nedsættes og har til støtte herfor bl.a. gjort gældende, at advokat [A] har forpligtet sig til at afregne sagen på forsikringsvilkår. Henset til sagens værdi på 765.946,50 kr. har [klager] haft en berettiget forventning om, at salæret for en færdigprocederet sag ville ligge et pænt stykke under 100.000 kr., jf. notat om sagsomkostninger udarbejdet af præsidenterne for Østre og Vestre Landsret, og idet retshjælpsforsikringen maksimalt ville yde dækning med 200.000 kr. Da [klager] skiftede advokat, var sagen langt fra færdigbehandlet. Endvidere har retten bestemt, at modparten skal have 100.000 kr. til dækning af advokatomkostninger. [Klager] har endvidere anført, at fastsættelsen af det urimeligt høje salær nærmest synes at have karakter af en ”dummebøde” for advokatskiftet.

[Klager] har endelig anført, at udviklingen i sagen fuldstændig er eskaleret, og at den tid og de ressourcer, der er anvendt på sagen, langt overgår, hvad [klager] havde forestillet sig.

Indklagede:

Adfærdsklagen

Advokat [A] har påstået frifindelse og har til støtte herfor bl.a. gjort gældende, at han var berettiget til at opkræve sit salær direkte hos [klager]. Advokat [A] har til støtte herfor bl.a. anført, at han i første omgang tog initiativ til at opkræve salæret hos forsikringsselskabet,

men at dette blev afvist af [klager]s nye advokat den 7. marts 2018. Da advokat [A] herefter oplyste, at afregningen ville ske overfor [klager], blev der ikke svaret eller gjort indsigelser herimod. Ligeledes meddelte retshjælpsforsikringsselskabet, at der ikke var noget til hindrer for, at afregningen skete direkte overfor [klager]. Endelig forsøgte advokat [A] bl.a. den 4. september 2018 at samarbejde med [klager] om at finde en løsning på afregningen, herunder at noget af salæret kunne dækkes ind under retshjælpsforsikringen, hvilket dog ikke blev imødekommet. Det er endvidere anført, at der var tale om en erhvervssag, hvorfor der gælder andre regler end i forbrugersager i forhold til prisoplysning.

Advokat [A] har endvidere gjort gældende, at [klager] på intet tidspunkt i de 6 års forløb med sagen har givet udtryk for utilfredshed, eller at sagen var eskaleret udover hans forestillinger, ligesom han ikke har spurgt ind til sagens økonomi. [Klager] er blevet orienteret om sagen og har været taget med på råd og beslutning inden hvert retsskridt blev foretaget, herunder hvorvidt sagen skulle fortsætte og i givet fald under hvilket forløb. [Klager] har således ønsket, at det omkostningskrævende syn og skøn skulle iværksættes på trods af, at han udtrykkeligt var vejledt om risikoen og omkostningerne herved. Dette understøttes af, at [klager] fortsatte ad denne vej efter advokatskiftet.

Salærklagen

Advokat [A] har påstået godkendelse af salæret og har til støtte herfor bl.a. gjort gældende, at sagen har verseret i 6 år, og at der er anvendt samlet 167,77 juristtimer, hvoraf 132,9 timer har været partnertimer. Dertil kommer 99,72 timer anvendt af juridiske sagsbehandlere. Under forløbet i sagen har der været ganske omfattende korrespondancer, herunder med modparten, og der er siden 2012 afgivet 8 processkrifter og der er modtaget 10 processkrifter fra modparten. Derudover har der været fremlagt et kompendium på 1.789 sider i form af journalmateriale vedrørende de overdragne patienter. Under sagens forberedelse har retten truffet 5 kendelser, hvoraf den ene blev kæret af modparten, ligesom [klager] søgte om tilladelse til at kære rettens kendelse om afslag på at begrænse syn og skøn til alene at omfatte 50 ud af 818 patienter. Der blev herefter iværksat indhentelse af samtykke fra samtlige 818 patienter, og på tidspunktet for advokatskiftet var der indhentet 519 samtykkeerklæringer, hvilket retten efterfølgende fandt tilstrækkelig til at iværksætte syn og skøn. Derudover blev der afholdt 5 telefonretsmøder. Advokat [A] har

endvidere anført, at der er givet et nedslag på 50.000 kr. i forbindelse med afregningen af sagen.

Det er endvidere anført, at det salær, som retten tilkender den vindende part i sagsomkostninger, ikke er synonymt med det salær, som egen advokat med rimelighed kan oppebære i samme sag.

Advokat [A] har endelig anført, at sagens værdi langt overstiger 765.945,50 kr. Opgørelsen af erstatningskravet var alene baseret på et foreløbigt overslag svarende til 50 patienter. [Klager]s erstatningskrav omfattede imidlertid samtlige de overtagne patienter, og kravet skulle endeligt gøres op efter syn og skøn. På baggrund af stikprøvekontrol fra skønsmanden ville der blive tale om et samlet erstatningskrav i størrelsesordenen 5 mio. kr. og muligvis mere.

Advokatnævnets behandling:

Sagen har været behandlet på et møde i Advokatnævnet med deltagelse af 7 medlemmer.

Nævnets afgørelse og begrundelse:

Adfærdsklagen

Det følger af retsplejelovens § 126, stk. 1, at en advokat skal udvise en adfærd, der stemmer med god advokatskik.

[Klager] var erhvervsdrivende i forhold til den rådgivning, som advokat [A] har ydet. Nævnet finder herefter, at advokat [A] ikke havde en egentlig rådgivningspligt over for [klager] omkring retshjælpsforsikringens maksimum og risikoen for overskridelse af denne.

Advokatnævnet finder endvidere under de konkrete omstændigheder, at advokat [A] ikke har tilsidesat god advokatskik ved at opkræve salæret direkte hos [klager]. Der er herved særligt lagt vægt på, at advokat [A], henset til den korrespondance, han havde med [klager]s nye advokat samt [forsikringsselskab] omkring afregningen af salæret, havde en berettiget forventning om, at salæret kunne opkræves direkte hos [klager].

Advokatnævnet finder endelig, at det ikke er godtgjort, at advokat [A] på anden vis har tilsidesat god advokatskik ved sin håndtering af sagen, herunder at han har undladt at varetage [klager]s interesser på behørig vis.

Advokatnævnet finder på den baggrund, at advokat [A] ikke har tilsidesat god advokatskik, jf. retsplejelovens § 126, stk. 1, og Advokatnævnet frifinder derfor advokat [A].

Salærklagen

Efter retsplejelovens § 126, stk. 2, må en advokat ikke kræve højere salær for sit arbejde, end hvad der kan anses for rimeligt.

Det opkrævede salær skal ses i forhold til bl.a. sagens betydning og værdi for klienten, sagens udfald, arten og omfanget af det arbejde, advokaten har udført, og det med sagen forbundne ansvar.

Idet der er meddelt retshjælpsdækning, har advokat [A] forpligtet sig til at respektere policebestemmelserne, herunder at salæret beregnes i overensstemmelse med de retningslinjer for sagsomkostninger i borgerlige sager, der følges af domstolene. Advokat [A]s salær skal derfor bedømmes i forhold til forsikringsbestemmelserne og dermed beregnes i forhold til, hvad en domstol ville have fastsat. Den omstændighed, at salæret er afregnet direkte overfor [klager], ændrer ikke herved.

Efter anvendelse af de vejledende satser for salærfastsættelse, og under hensyn til, at salæret efter et konkret skøn kan fastsættes over eller under de angivne intervaller, finder Advokatnævnet, at det opkrævede salær ikke kan anses for urimeligt.

Nævnet har særligt lagt vægt på sagens økonomiske værdi, jf. de nedlagte påstande, herunder at der i processkrifter var taget forbehold for en væsentlig forhøjelse af sagsgenstanden, afhængigt af resultatet af et syn og skøn. Nævnet har endvidere lagt vægt på, at sagen verserede i 6 år, og at sagens forberedelse har krævet et ekstraordinært stort arbejde, bl.a. i forbindelse med forberedelserne til omfattende syn og skøn.

Det opkrævede salær kan på denne baggrund ikke anses for urimeligt, jf. retsplejelovens § 126, stk. 2, og Advokatnævnet godkender derfor salæret.

Herefter bestemmes:

En del af klagen afvises, og i øvrigt frifindes advokat [A].

Advokat [A]s salær på 225.000 kr. ekskl. moms godkendes.

På nævnets vegne

Kurt Rasmussen